

Kuopion yliopiston ylioppilaskunta

KYY:N YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA
2008 - 2009

1. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo suomalaisessa yhteiskunnassa, Kuopion yliopistossa ja Kuopion yliopiston ylioppilaskunnassa

Yhdenvertaisuutta on ihmisten moninaisuuden kirjon tasavertainen tukeminen, arvostaminen ja siitä oppiminen. Yhdenvertaisuus on myös erilaisuuden ja moninaisuuden havaitsemista, kohtaamista, ymmärtämistä, suvaitsemista, hyväksymistä ja kunnioittamista.

Lainsäädännössä ja yhdenvertaisuustyössä yleisen käytännön mukaisesti KYY:n yhdenvertaisuussuunnitelmassa tasa-arvolla tarkoitetaan sukupuolten välistä yhdenvertaisuutta.

Suomen laki määrittelee säännöt ja perusteet yksilöiden tasa-arvoiselle ja yhdenvertaiselle kohtelulle yhteiskunnassamme. Yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta on säädetty mm. Suomen perustuslaissa, laissa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta, yhdenvertaisuuslaissa, rikoslaissa sekä työsopimuslaissa. Jokaisella suomalaisella yhteisöllä ja yksilöllä on velvollisuus noudattaa näissä laeissa ja säädöksissä annettuja määräyksiä.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja esteettömyys ovat tärkeitä arvoja Kuopion yliopistossa. Yliopistossa toimii tasa-arvotoimikunta, jonka tehtävänä on tiedottaa yhdenvertaisuusasioista, laatia selvityksiä yhdenvertaisuuden toteutumisesta, ottaa kantaa yhdenvertaisuusongelmiin ja tehdä parannusehdotuksia havaitsemiinsa epäkohtiin. Kuopion yliopiston ylioppilaskunnan edustajana tasa-arvotoimikunnassa istuu sosiaalipoliittinen sihteeri. Yliopistossa toimii myös tasa-arvovaltuutettu ja kaksi häirintäyhdyshenkilöä. Lisäksi Kuopion yliopisto on mukana ESOK (esteetön opiskelu korkea-asteen oppilaitoksissa) esteettömyshankkeessa, jonka avulla pyritään lisäämään ja parantamaan yliopiston esteettömyyttä.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja esteettömyys ovat erittäin tärkeitä arvoja myös Kuopion yliopiston ylioppilaskunnassa. Ylioppilaskunta on aktiivisesti mukana yliopiston yhdenvertaisuus- ja esteettömyystyössä. Ylioppilaskunnalla on lisäksi omat häirintäyhdyshenkilönsä, joihin ylioppilaskunnan jäsenet voivat tarvittaessa ottaa yhteyttä.

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon tunnustaminen ja kunnioittaminen on KYY:lle ensiarvoisen tärkeä periaate. Jokaisella Kuopion yliopiston ylioppilaskunnan jäsenellä tulee olla mahdollisuus osallistua ylioppilaskunnan toimintaan sen yhdenvertaisena ja tasa-arvoisena jäsenenä, ja ylioppilaskunnassa

tulee kunnioittaa ja arvostaa jokaisen yksilön identiteettiä. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon vaaliminen on välttämätöntä KYY:ssä myös sen työnantaja-aseman vuoksi. Ylioppilaskunnassa työskentelee tällä hetkellä yhdeksän palkattua työntekijää, sekä lukuisa määrä erilaisia luottamushenkilöitä.

1.1 Miksi yhdenvertaisuussuunnitelmaa tarvitaan?

Tämän yhdenvertaisuussuunnitelman on tarkoitus edistää yhdenvertaisuutta ylioppilaskunnassa ja sen toiminnassa sekä ehkäistä syrjintää. Yhdenvertaisuussuunnitelmassa mainitut asiat tulee ottaa huomioon kaikessa KYY:n toiminnassa, esimerkiksi sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä ja tiedotuksessa, työntekijöiden rekrytoinnissa, päätöksenteossa, luottamushenkilöiden valitsemisessa kokouskäytännöissä, lausunnoissa, kannanotoissa, tapahtumissa, koulutuksessa, sekä jaosto- ja hallitustyöskentelyssä.

Yhdenvertaisuussuunnitelma on tarkoitettu KYY:n jäsenille, henkilökunnalle, aktiiveille, järjestöille ja yhdistyksille ja sen käytännöntoteutuksesta vastaa koko ylioppilaskunta, mutta erityisesti edustajisto, hallitus ja KYY:n työntekijät.

KYY:n tulee pyrkiä aktiivisesti siihen, että kaikilla ihmisillä on samanlaiset lähtökohdat ja mahdollisuudet toteuttaa itseään ylioppilaskunnan toiminnassa. Tällöin voidaan puhua mahdollisuuksien tasa-arvosta. Ei riitä, että kaikkia ihmisiä kohdellaan samalla tavalla riippumatta heidän taustastaan tai ominaistarpeistaan, sillä silloin saavutetaan ainoastaan muodollinen tasa-arvo. Tämä yhdenvertaisuussuunnitelma on askel kohti mahdollisuuksien tasa-arvon toteutumista KYY:ssä. Mahdollisuuksien tasa-arvo ja muodollinen tasa-arvo ovat vakiintuneita käsitteitä, joilla viitataan laajaan yhdenvertaisuuteen pelkän sukupuolten välisen tasa-arvon sijasta.

2. Lait ja asetukset

Suomen perustuslaki (2 luku, 6 §) kieltää ihmisten asettamisen eriarvoiseen asemaan ilman hyväksyttävää perustetta sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yhdenvertaisuuslaki (20.1.2004/21) kieltää syrjimisen samojen syiden perusteella.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (8.8.1986/609) vuorostaan pyrkii estämään sukupuoleen perustuvaa syrjintää ja edistämään naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantamaan naisten asemaa erityisesti työelämässä. Laki myös kieltää välittömän tai välillisen syrjinnän sekä naisten ja miesten asettamisen eriarvoiseen asemaan raskaudesta tai synnytyksestä johtuvan syyn tai vanhemmuuden perusteella.

Myös työnantajalle on määrätty velvollisuuksia tasa-arvon edistämiseen (6 § Työnantajan velvollisuus edistää tasa-arvoa, 17.2.1995/206). Lain mukaan jokaisen työnantajan tulee työelämässä edistää sukupuolten tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Tasa-arvon edistämiseksi työelämässä työnantajan tulee toimia siten, että avoinna oleviin tehtäviin hakeutuisi sekä naisia että miehiä. Työnantajan tulee myös edistää naisten ja miesten tasapuolista sijoittumista erilaisiin tehtäviin sekä luoda heille yhtäläiset mahdollisuudet uralla etenemiseen, kehittää työoloja sellaisiksi, että ne soveltuvat sekä naisille että miehille, helpottaa työelämän ja perhe-elämän yhteensovittamista, sekä huolehtia mahdollisuuksien mukaan siitä, ettei työntekijä joudu sukupuolisen häirinnän tai ahdistelun kohteeksi.

Nämä lait ja asetukset tulee ottaa huomioon kaikessa Kuopion yliopiston ylioppilaskunnan toiminnassa, jotta ylioppilaskunnan jäsenet ja työntekijät olisivat yhdenvertaisia keskenään, eikä ylioppilaskunnassa pääse esiintymään syrjintää tai häirintää.

3. Syrjinnän ja häirinnän määritelmät ja tuntomerkit

Lain mukaan syrjinnällä tarkoitetaan sitä, että jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa (välitön syrjintä) tai sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa jonkun erityisen epäedulliseen asemaan muihin vertailun kohteena oleviin nähden, paitsi jos säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia (välillinen syrjintä). Käytännössä syrjintä on ihmisten eriarvoista kohtelua sillä perusteella, että he kuuluvat johonkin väestöryhmään, esimerkiksi tunnustavat tiettyä uskontoa tai kuuluvat seksuaalivähemmistöön. Syrjintää voi olla yksittäinen sana tai tilanne, tai se voi olla seurausta yhteiskunnan rakenteista

Häirintä on yksi syrjinnän muodoista. Tasa-arvolain mukaan häirintä tarkoittaa sukupuoleen perustuvaa häirintää, joka pitää sisällään seksuaalisen häirinnän. Yhdenvertaisuuslaissa häirintä määritellään henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellisen tai tosiasiallisen loukkaamisena etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän, seksuaalisen suuntautumisen tai muun ominaisuuden perusteella siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri. Häirintä on ei-toivottuja tekoja, jotka perustuvat usein stereotyyppioihin jostakin ihmisryhmästä.

Sukupuoleen perustuva häirintä kattaa seksistisen, seksuaalisen ja homofobisen häirinnän. Se loukkaa henkilön vapautta ja itsemääräämisoikeutta. Seksistinen häirintä sisältää esimerkiksi vitsejä ja kommentteja, jotka tukeutuvat stereotyyppisiin käsityksiin sukupuolista. Seksuaalinen häirintä sisältää myös ei-toivottuja tekoja ja puheita (esimerkiksi fyysinen koskettelu, seksiä koskevat ehdotukset, raiskaus tai sen yritys, kaksimieliset tai muuten ikävät vitsit, toisen ihmisen nöyryyttämiseen pyrkivä kielenkäyttö, kehoa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset ja seksuaalisesti värityneet ja vihamieliset kirjeet, viestit, puhelinsoitot tai sähköpostit), jotka ovat seksuaalisesti värityneitä ja joiden tarkoituksena voi olla seksin saaminen toiselta. Seksuaalinen häirintä on seksuaalisesti värityneitä tekoja, joita molemmat osapuolet eivät pidä miellyttävinä. Homofobinen häirintä perustuu homoseksuaalisuuteen liitettyihin stereotyyppioihin, ja se uusintaa heteroseksuaalisuuden hallitsevaa asemaa kulttuurissa.

Häirinnän tunnistaminen ei ole aina helppoa, ja rajanveto esimerkiksi flirtin ja häirinnän välillä voi olla hankalaa. Häirintä on kuitenkin aina subjektiivinen kokemus.

Tämän yhdenvertaisuussuunnitelman ja siinä mainittujen toimenpiteiden avulla on tarkoitus varmistaa, ettei ylioppilaskunnassa pääse esiintymään syrjintää tai häirintää, tai mikäli näitä ilmiöitä esiintyy, ylioppilaskunta tekee kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden pois kitkemiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelman seuraavissa luvuissa on esitelty piirteitä ja ominaisuuksia, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota KYY:n yhdenvertaisuustyössä ja varmistaa, ettei ylioppilaskunnassa tapahdu syrjintää näiden syiden perusteella tai niistä johtuen.

4. Vammaisuus ja esteettömyys

Vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla vamman tai sairauden johdosta on erityisiä pitkäaikaisia tai pysyviä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämäntoiminnoista (Vammaispalvelulaki 2§). Sosiaalisen määritelmän mukaan vamma ei ole vain lääketieteellinen käsite, vaan se liittyy yksilön ja hänen ympäristönsä väliseen suhteeseen.

Esteettömyys tarkoittaa periaatetta, jonka mukaan rakennettu ympäristö ja infrastruktuuri, sekä laitteet, ohjelmistot ja palvelut ovat mahdollisimman saavutettavat toimintarajoitteisten henkilöiden näkökulmasta. Esteettömyys tarkoittaa myös tasavertaisia toimintamahdollisuuksia ja ympäristöä, jossa kaikki ihmiset pystyvät toimimaan yhdenvertaisesti riippumatta ominaisuuksistaan tai elämäntilanteistaan. Tilojen, palveluiden ja tiedotuksen tulee siis olla jokaisen saavutettavissa riippumatta esimerkiksi liikuntakyvystä tai apuvälineiden käytöstä.

Esteettömyyteen kuuluu fyysinen esteettömyys (rakennetun ympäristön esteettömyys), psyykinen esteettömyys, sosiaalinen esteettömyys, taloudellinen esteettömyys sekä tiedonsaannin esteettömyys. Esteettömyydestä voidaan laskea olevan suoraa hyötyä n. 15 prosentille kaikista ihmisistä, osalle pysyvästi ja osalle (esimerkiksi kainalosauvojen avulla tai lastenrattaiden kanssa kulkeville) väliaikaisesti. Monille käyttäjäryhmille esteettömyys on ehdoton edellytys. Suurimmat esteettömyyden esteet ovat tällä hetkellä asenteet ja raha.

Esteettömyys koskettaa meitä kaikkia. Esteellinen ihminen ei tarkoita pelkästään kuulo-, näkö-, tai liikuntavammaista henkilöä, vaan jokainen ihminen on jossain elämänsä vaiheessa esteetön esim. äiti lastenvaunujen kanssa tai ulkomaalainen henkilö, joka ei puhu suomea. Esteettömyys liittyy kokonaispalvelun saavutettavuuteen ja siitä puhuttaessa pitäisi tarkastella palvelua, jota ihminen haluaa käyttää. Fyysisessä ympäristössä, kuten ylioppilaskunnassa, tulisi esim. olla hyvät opasteet, helppo sisäänpääsy, ja osaava henkilökunta, joka opastaa palveluiden käytössä, jotta esteettömyys toteutuisi.

KYY:n tulee huomioida toiminnassaan erilaiset ihmisryhmät ja heidän tarpeensa, ja pyrkiä mahdollisimman esteettömään ympäristöön.

- **KYY huolehtii, että ylioppilaskunnan tiloja uudistettaessa esteettömyyteen kiinnitetään huomiota ja tiloista pyritään tekemään mahdollisimman esteettämiä.**

- **KYY kiinnittää huomiota sähköiseen ja muuhun viestintäänsä esteettömyyden toteutumiseksi.**
- **Vammaisuus tai esteellisyys ei vaikuta KYY:n rekrytointiin.**

5. Vakaumus, uskonto, elämäntapa, politiikka

Suomen perustuslaissa taataan uskonnon ja omantunnon vapaus. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaisella ihmisellä on oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, ilmaista vakaumuksena ja kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Yhteiskunnalliset näkemykset, poliittinen sitoutuminen ja eettinen katsomus ovat myös vakaumuksia. Yksilön perusoikeuksiin kuuluu myös mielipiteen- ja sananvapaus. Laki kieltää syrjimisen vakaumuksen perusteella. Myös oman syrjivän käytöksen perusteleva vakaumuksella on laissa kielletty.

Vakaumuksenvapaus voidaan jakaa kolmeen osaan: vapaus vakaumuksiin, vapaus vakaumuksista ja vakaumusten tasa-arvo. Yksilöllä on oikeus ilmaista vakaumuksiaan tai tunnustaa uskontoa tai vaihtoehtoisesti myös oikeus olla tunnustamatta vakaumusta.

KYY:n tulee ottaa toiminnassaan huomioon jäsentensä ja työntekijöidensä erilaiset vakaumukset ja kunnioittaa niitä. Yksilöllä tulee olla vapaus ilmaista omaa vakaumustaan tai uskontoaan tai jättää se ilmaisematta. Ylioppilaskunnan tulee myös varmistaa, ettei sen sisällä tapahdu yksilön vakaumuksesta, uskonnosta, elämäntavasta tai politiikasta johtuvaa syrjintää.

- **KYY kunnioittaa jäsentensä uskonnollisia, poliittisia ja muita vakaumuksia, pyrkii ottamaan jäsentensä erilaiset vakaumukset toiminnassaan huomioon ja pyrkii siihen, ettei kenenkään vakaumusta loukata ylioppilaskunnan toiminnassa.**
- **KYY pyrkii ottamaan ylioppilaskunnan järjestämissä tapahtumissa huomioon erilaisiin vakaumuksiin perustuvat ruokavaliot.**
- **Tapahtumissa (esim. vuosijuhlat), joissa tarjotaan alkoholia, KYY tarjoaa aina myös alkoholittoman vaihtoehdon.**
- **Vakaumukselliset tekijät eivät vaikuta KYY:n rekrytointiin.**

6. Sukupuoli

Sukupuolten välinen tasa-arvo tarkoittaa sitä, että eri sukupuolten edustajilla on samat oikeudet, velvollisuudet ja mahdollisuudet kaikilla elämäntilanteilla. Tasa-arvo merkitsee myös sitä, että kaikki ihmiset ovat vapaita kehittämään henkilökohtaisia kykyjään ja tekemään valintoja ilman tiukkojen sukupuoliroolien asettamia rajoituksia. Tasa-arvoisessa yhteisössä eri sukupuolten erilaiset käyttäytymistavat, halut, tarpeet ja pyrkimykset ovat yhtä arvostettuja ja samassa asemassa.

Sukupuolten välinen tasa-arvo ei merkitse samanlaisuuden vaatimusta, vaan sitä, että sukupuolten erilaisuus ei saa johtaa eriarvoiseen asemaan tai kohteluun yhteiskunnassa. Siksi suomalaisessa tasa-arvoajattelussa korostetaan, että samat mahdollisuudet eivät yksin riitä. Myös kaiken toiminnan lopputuloksen on oltava oikeudenmukainen eli tasa-arvoinen.

Sukupuolten tasa-arvo voidaan ymmärtää kolmella tavalla. Voidaan puhua muodollisesta tasa-arvosta, mahdollisuuksien tasa-arvosta ja toteutuneesta tasa-arvosta. Muodollinen tasa-arvo sukupuolten välillä toteutuu silloin, kun säädökset ja ohjeet koskevat samalla tavalla eri sukupuolia. Ajatuksen taustalla on käsitys siitä, että eri sukupuolten edustajat ovat samanlaisia ihmisiä. Muodollisia oikeuksia ovat esimerkiksi äänioikeus, oikeus opiskella, oikeus samaan palkkaan jne. Mahdollisuuksien tasa-arvon mallissa oletuksena on, että vaikka eri sukupuolilla on samat muodolliset oikeudet, tasa-arvoiset mahdollisuudet eivät toteudu kaikkien kohdalla mm. työolosuhteista, koulutuksesta, sosiaalisesta tuesta, perhetilanteesta tai muista olosuhteista johtuen. Toteutuneessa tasa-arvossa arvioidaan eri sukupuolten todellisia olosuhteita. Toteutuneen tasa-arvon määrittelemiseksi tarvitaan sopimus siitä, mikä on tavoiteltu tila ja miten sen saavuttamista mitataan. Tasa-arvo on toteutunut esimerkiksi silloin, kun eri sukupuolten edustajat todella saavat samaa palkkaa samanarvoisesta työstä.

Sukupuoleen perustuva syrjintä on laitonta ja kiellettyä. Tästä huolimatta sukupuolten tasa-arvo ei toteudu suomalaisessa yhteiskunnassa esimerkiksi johtajuuden tai palkkauksen saralla: naisia on edelleen vähemmän yhteiskunnan ja talouselämän huippupaikoilla ja naisten keskipalkka on 80% miesten keskipalkasta.

Puhuttaessa sukupuolesta ja sukupuolten tasa-arvosta on myös tärkeä muistaa, että ei ole olemassa selkeästi pelkästään kahta sukupuolta. Sukupuolella tarkoitetaan kunkin ihmisen omaa sukupuoli-

identiteettiä ja sukupuolen ilmaisua, ei siis pelkästään syntymässä määriteltyä juridista sukupuolta. Yksilön sukupuoli-identiteetti voi siis olla muukin kuin "nainen" tai "mies". Siksi on tärkeää ottaa huomioon myös sukupuolen moninaisuus. Tätä moninaisuutta edustavat esimerkiksi transsukupuoliset (kokevat syntyneensä väärään sukupuoleen), transvestiitit (haluavat toisinaan ottaa vastakkaisen sukupuolen roolin) ja intersukupuoliset henkilöt (korvaa vanhan käsitteen hermafrodiitti, synnynnäisesti biologisesti epäselvä sukupuoli, jossa on sekä miehen että naisen fyysisiä ominaisuuksia).

KYY:n tulee pyrkiä kaikessa toiminnassaan sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Tasa-arvon tulee näkyä niin henkilövalinnoissa, päätöksenteossa kuin palkkauksessakin. KYY:n tulee ottaa toiminnassaan huomioon myös sukupuolen moninaisuus. KYY:ssä pitää olla tilaa kaikenlaisille ihmisille ja jokaisella ylioppilaskunnan jäsenellä ja työntekijällä tulee olla vapaus ilmaista omaa sukupuoltaan tai sukupuolettomuuttaan joutumatta häirinnän tai syrjinnän kohteeksi.

- **Sukupuoleen liittyvät tekijät eivät vaikuta KYY:n rekrytointiin**
- **Toimielinten jäseniä valitessa pyritään lopputulokseen, jossa kummallakin sukupuolella on vähintään 40% osuus paikoista, mikäli tämän periaatteen soveltaminen on mahdollista, eikä ei johda epäpätevämpien henkilöiden valitsemiseen selvästi pätevempien sijasta.**
- **KYY:ssä toteutetaan tasa-arvoista palkkausjärjestelmää sukupuolten välillä.**
- **KYY:ssä huomioidaan sukupuolten moninaisuus unisex-wc järjestelyin.**
- **KYY osallistuu aktiivisesti Kuopion yliopiston tasa-arvotyöhön tasa-arvotoimikunnan kautta.**
- **KYY aloittaa kampanjan seksististen kirosanon ja haukkumasanojen vähentämiseksi.**
- **KYY tukee häirintäyhdyshenkilöiden toimintaa ja tiedottaa ylioppilaskuntaa häirintäyhdyshenkilöiden olemassaolosta yo-lehdessä sekä nettisivuillaan.**

7. Seksuaalinen suuntautuminen ja seksuaalinen moninaisuus

Seksuaalisuudesta puhuttaessa ihmiset voivat määritellä itsensä mm. homoseksuaaleiksi, biseksuaaleiksi, heteroseksuaaleiksi tai trans-suuntautuneiksi. Seksuaalinen suuntautuminen tarkoittaa eri ihmisille eri asioita. Ihminen voi esimerkiksi määritellä itsensä heteroksi, vaikka harrastaisi sek-

siä myös samaa sukupuolta olevan kanssa. Toisaalta ihminen voi määritellä seksuaalisuutensa jollakin käsitteellä, vaikkei harrastaisi seksiä lainkaan. Jotkut ihmiset puolestaan haluavat jättää seksuaalisuutensa määrittelyn kokonaan tekemättä.

Suomalaisessa yhteiskunnassa vallitsee edelleen hetero-olettamus. Tämä tarkoittaa sitä, että heteroseksuaalisuus on yhteiskunnassamme yleinen normi ja ajatellaan, että ihmiset ovat luonnostaan kiinnostuneita vastakkaisesta sukupuolesta. Vallalla on myös ajattelumalli, jonka mukaan perhe voidaan rakentaa vain miehen ja naisen parisuhteen varaan. Hetero-olettamus on hyvin usein syynä ei-heteroseksuaalisten ihmisten syrjintään. Seksuaalivähemmistöjen kohtaama syrjintä on usein epäsuoraa ja siksi sen osoittaminen voi tuntua vaikealta. Syrjintä ilmenee usein vihamielisenä ilma-
piirinä, vitsailuna tai ulkopuolelle sulkemisena.

KYY:ssä tulee kunnioittaa seksuaalisuuden moninaisuutta eikä ihmisiä saa asettaa eriarvoiseen asemaan seksuaalisen suuntautumisen perusteella. Seksuaalinen moninaisuus tulee ottaa huomioon ja sitä tulee kunnioittaa kaikessa KYY:n toiminnassa. Ylioppilaskunnassa pitää vallita avoin ja yhdenvertainen ilmapiiri, jossa ihmisillä on mahdollisuus halutessaan kertoa tai vaieta omasta seksuaalisesta suuntautumisestaan ilman, että tämä johtaa yksilön syrjimiseen tai eriarvoiseen asemaan asettamiseen muihin ihmisiin nähden. Sekä omasta seksuaalisesta suuntautumisesta kertomisen että vaikenemisen täytyy olla KYY:ssä sosiaalisesti mahdollista. Jokaisella KYY:n jäsenellä tai henkilökunnan edustajalla tulee myös olla oikeus määritellä seksuaalinen suuntautumisen haluamallaan tavalla, tai halutessaan jättää tämä määrittely tekemättä. Ihmisen omaa käsitystä seksuaalisuudestaan tulee kunnioittaa.

Ihmisen seksuaalinen suuntautuminen ei saa ylioppilaskunnassa vaikuttaa esimerkiksi työntekijöiden rekrytointiin, luottamushenkilöiden valintaan tai mahdollisuuteen osallistua erilaisiin ylioppilaskunnan järjestämiin tapahtumiin. Seksuaalinen moninaisuus ja sen kunnioittaminen ja vaaliminen tulee ottaa huomioon myös ylioppilaskunnan viestinnässä, mainonnassa, jäsenten ja työntekijöiden käyttäytymisessä sekä tapahtumien järjestämisessä (esim. vuosijuhlien istumajärjestys).

- **KYY:ssä kunnioitetaan jokaisen oikeutta kertoa tai jättää kertomatta yksityiselämästään, parisuhteestaan tai seksuaalisesta suuntautumisestaan.**
- **KYY:ssä ei hyväksytä seksuaalisuuteen tai seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä halventavia kommentteja tai vitsailua.**
- **Seksuaalinen suuntautuminen tai moninaisuus ei vaikuta KYY:n rekrytointiin.**

- **KYY ottaa samaa ja eri sukupuolta olevien pariskuntien tilanteen huomioon erilaisten juhlien ja tapahtumien istumajärjestyksiä suunniteltaessa.**
- **KYY käy yhdessä YTHS:n kanssa läpi YTHS:n kyselylomakkeitaan (esim. terveystarkastusten yhteydessä täytettäviä) joissa saattaa olla heteronormatiivisia kysymyksiä.**
- **KYY suunnittelee yhdessä ainejärjestöjen kanssa ohjeistusta siitä, miten tapahtumista voisi tehdä vielä yhdenvertaisempia (esim. että, olisi myös ujojen poikien saunavuoro)**

8. Ikä

Ikäsyryntä eli ageismi on yleisin syrjinnän muoto työelämässä. Ikäsyryntää kohtaavat kaiken ikäiset ihmiset ja sitä esiintyy sekä suorana että epäsuorana esim. työhönotossa, uralla etenemisessä ja arvostuksessa. Ikäsyryntä on usein sukupuolittunutta. Nuoret naiset esimerkiksi kohtaavat työelämässä työttömyyttä tai vähättelyä ja lasten hankkimisen mahdollisuudesta aiheutuvaa syrjintää. Iäkkäämmät naiset puolestaan kokevat ikäisiään miehiä enemmän iästä johtuvaa syrjintää.

Kuopion yliopisto on aito "aikuisyliopisto" koulutusalojensa ansiosta (esim. farmasia ja hoitotieteet). Tästä johtuen Kuopion yliopiston opiskelijat edustavat monia eri ikäluokkia ja elämäntilanteita. Onkin erittäin tärkeää, että nämä seikat otetaan huomioon myös KYY:n toiminnassa. KYY:n tulee varmistaa, ettei ylioppilaskunnassa tapahdu iästä johtuvaa syrjintää. Kaikilla ylioppilaskunnan jäsenillä tulee olla iästään riippumatta samanlaiset mahdollisuudet osallistua ylioppilaskunnan toimintaan. Ikä ei saa olla vaikuttava tekijä esim. luottamustehtävään valitsemisessa tai työntekijöiden rekrytoinnissa, vaikka ylioppilaskuntaan viitataan monesti "nuorekkaana työympäristönä". Ikä tuo mukanaan elämäkokemusta ja hiljaista tietoa, ja tätä tulee ylioppilaskunnassa vaalia ja kunnioittaa.

Myöskään henkilön perhetilanne ei saa olla syrjintää aiheuttava tekijä. Ylioppilaskunnassa tulee suhtautua ymmärtävästi työntekijöiden perhetilanteeseen ja mahdollistaa työn ja perheen joustava yhteensovittaminen.

KYY:n tulee myös pyrkiä järjestämään jäsenilleen toimintaa, johon aikuisopiskelijatkin mielellään osallistuvat. Eri kanavien kautta saadun palautteen perusteella mm. alkoholittomien tapahtumien järjestäminen palvelisi aikuisopiskelijoiden tarpeita. Aikuisopiskelijoille on jo kehitetty Kuopion yliopistossa erityinen tuutoroinnin muoto, faktatuutorointi, jolla pyritään ottamaan heidän elämänti-

lanteensa huomioon ja vastaamaan paremmin heidän tarpeisiinsa. Tässä tuutoroinnin muodossa opiskelijalle kerrotaan vain tärkeimmät opiskeluun ja yliopistoon liittyvät faktat ja tuutorointi voi tapahtua pääasiassa esim. sähköpostin tai puhelimen välityksellä. Faktatuutorointi on aloitettu Kuopion yliopistossa vasta 2007 syksyllä, mutta KYY on tuutoroinnin järjestäjänä saanut siitä opiskelijoilta kiitosta jo nyt.

- **KYY kunnioittaa eri-ikäisiä ja eri tilanteessa olevia ihmisiä tärkeänä osana ylioppilaskuntaa ja KYY:n työyhteisöä, sekä arvostaa iän mukanaan tuomaa kokemusta ja hyljäläistä tietoa.**
- **KYY ottaa aikuisopiskelijat huomioon toiminnassaan ja suunnittelee ja toteuttaa myös erikseen aikuisopiskelijoille suunnattuja tapahtumia ja tilaisuuksia.**
- **KYY:ssä otetaan perheellisten työntekijöiden tilanne huomioon ja mahdollistetaan työn ja perheen joustava yhteensovittaminen.**
- **KYY jatkaa faktatuutoroinnin kehittämistä ja tarjoaa tämän tuutorointivaihtoehdon edelleen aloittaville opiskelijoille, sekä pyrkii saamaan sen osaksi myös Itä-Suomen yliopiston tuutorointijärjestelmää.**
- **Ikä ei vaikuta KYY:n rekrytointiin.**

9. Etninen tausta, kansallisuus, kieli

Vuonna 2007 Kuopion yliopistossa opiskeli 173 ulkomaalaista perustutkinto-opiskelijaa, joista 151 opiskeli Kuopiossa vähintään kolme kuukautta. Vaihto-opiskelijoita saapui Kuopion yliopistoon eniten Saksasta, Puolasta, Espanjasta ja Venäjältä. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä Kuopion yliopistossa vuonna 2007 oli 162, joista 51 oli jatkotutkinto-opiskelijoita. Tutkinto-opiskelijoista suurin osa saapui Kuopioon Venäjältä, Kamerunista ja Nigeriasta.

Kuopion yliopistossa toimi lukuvuonna 2007–2008 kaikkiaan 8 + 3 englanninkielistä tutkintoon johtavaa maisteriohjelmaa. Vuoden 2007 aikana yliopistoon suunniteltiin lisäksi 3 uutta maisteritutkintoon johtavaa englanninkielistä ohjelmaa, joiden on määrä alkaa tulevina vuosina.

Edellä mainituista luvuista on helppo päätellä, että ulkomaalaiset opiskelijat ovat merkittävä osa KYY:tä. Heidät ja heidän tarpeensa tulee myös ottaa huomioon ylioppilaskunnan toiminnassa. Li-

säksi on erittäin tärkeää varmistaa, ettei ylioppilaskunnassa ilmene rasismia tai syrjintää esimerkiksi etnisen taustan tai kansallisuuden perusteella.

Rasismi perustuu ajatukseen, jonka mukaan eri ihmisryhmillä on erilaisia ominaisuuksia, ja ihmisryhmät ovat hierarkkisessa suhteessa toisiinsa. Rasismi ilmenee ennakkoluuloina, asenteellisena ilmapiirinä, negatiivisina huomautuksina etnisistä ryhmistä, maahanmuuttajista tai ulkomaalaisista, sekä ei-toivottuina ja jopa vihamielisinä tekoina. Valkoisuutta ei usein käsitetä ihonväriksi, vaan se on näkymätöntä. Tämä johtaa siihen, että etnisistä suomalaisista eroavat kokevat usein etnistä syrjintää. Etninen toiseus suhteessa etnisiin suomalaisiin voi ylikorostua myös siten, että häirintää kokenut saattaa painottaa ei-valkoisuutta häiritsijässä. Häirintää kokenut saattaa esimerkiksi puhua ”mustasta häiritsijästä” ymmärtämättä sitä, ettei painottaisi ”valkoisuutta” toisenlaisessa tilanteessa. Syrjintä etnisen alkuperän perusteella kielletään Suomen perustuslaissa, yhdenvertaisuuslaissa, työsuojelulaissa ja rikoslaissa.

Kv-sihteerin on erittäin keskeinen ja tärkeä osa KYY:n ulkomaalaisille opiskelijoille tarjoamia palveluita. Kv-sihteerin vastaa yhteistyössä yliopiston kansainvälisten asioiden osaston kanssa esimerkiksi ulkomaalaisille opiskelijoille tarjottavasta kv-tuutoroinnista ja erilaisista aktiviteeteista. Lisäksi hän on ulkomaalaisten opiskelijoiden tuki ja turva erilaisissa ongelmatilanteissa ja tiedottaa ulkomaalaisia opiskelijoita ja muuta ylioppilaskuntaa erilaisista kansainvälisyyteen liittyvistä asioista.

Kv-sihteerin tarjoaminen palvelujen lisäksi KYY:n tulisi ottaa ulkomaalaisten opiskelijoiden tarpeet huomioon esimerkiksi ylioppilaskunnan viestinnässä niin, että ulkomaalaisille opiskelijoille olisi tarjolla englanninkielistä tietoa ylioppilaskunnasta ja sen toiminnasta.

- **KYY tarjoaa jatkossakin ulkomaalaisille opiskelijoille kv-sihteerin palveluita ja pyrkii yleensä vaikuttamaan positiivisesti ulkomaalaisten opiskelijoiden viihtymiseen Kuopiossa.**
- **KYY pyrkii parantamaan englanninkielistä tiedotustaan, jotta ulkomaalaiset opiskelijatkin saavat ajantasaista tietoa ylioppilaskunnasta ja sen toiminnasta.**

10. Yhdenvertaisuussuunnitelman päivitys ja kehittäminen

KYY:n yhdenvertaisuussuunnitelman päivittämisestä ja kehittämisestä on päävastuussa sosiaalipoliittinen sihteeri. Sosiaalipoliittinen sihteeri päivittää ja täydentää suunnitelmaa tarpeen mukaan yhdessä hallituksen sosiaalipoliittisten vastaavien kanssa ja seuraa yhdenvertaisuuden toteutumista ylioppilaskunnassa.

Yhdenvertaisuussuunnitelmaa ja sen päivityksiä käsitellään ylioppilaskunnan hallituksessa, joka hyväksyy lopulliset päivitykset ja kehittämistoimenpiteet. Yhdenvertaisuuden kehittämistoimenpiteet kirjataan vuosittain ylioppilaskunnan toimintasuunnitelmaan, mikä varmistaa niiden huomioimisen ylioppilaskunnan toiminnassa.

11. Yhdenvertaisuusohjelma ISYY:ssä

Tämä yhdenvertaisuusohjelma on tarkoitettu ohjenuoraksi KYY:n toiminnalle vuosien 2008 - 2009 ajaksi. Kun Kuopion yliopisto ja Joensuun yliopisto yhdistyvät Itä-Suomen yliopistoksi 1.1.2010, myös ylioppilaskunnat tulevat yhdistymään yhdeksi Itä-Suomen yliopiston ylioppilaskunnaksi (ISYY). ISYY:n myötä ylioppilaskunnalle on tarpeen laatia uusi yhdenvertaisuusohjelma, jossa otetaan huomioon uuden yliopiston ja ylioppilaskunnan tilanne ja niiden muodostamat haasteet. Tämän yhdenvertaisuussuunnitelman tulee olla valmis ennen 1.1.2010.

Nyt käsillä olevan yhdenvertaisuussuunnitelman on tarkoitus helpottaa ISYY:n yhdenvertaisuussuunnitelman laatimista ja olla sen pohjana. On myös erittäin tärkeää, että yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työtä pidetään KYY:ssä esillä Itä-Suomen yliopiston ylioppilaskunnan muodostumiseen saakka.

Sanasto

[Homoseksuaalisuus](#)

Eroottista ja emotionaalista vetovoimaa samaa sukupuolta oleviin. Homo tai lesbo ihastuu, rakastuu, kohdistaa seksuaaliset halunsa sekä tarpeensa läheisyyteen, hellyyteen ja/tai parisuhdekumppanuuteen pääasiallisesti hänen itsensä kanssa samaa sukupuolta oleviin ihmisiin.

[Heteroseksuaalisuus](#)

Eroottista ja emotionaalista vetovoimaa eri sukupuolta oleviin. Hetero ihastuu, rakastuu, kohdistaa seksuaaliset halunsa sekä tarpeensa läheisyyteen, hellyyteen ja/tai parisuhdekumppanuuteen pääasiallisesti hänen itsensä kanssa eri sukupuolta oleviin ihmisiin.

[Biseksuaalisuus](#)

Eroottista ja emotionaalista vetovoimaa sekä miehiin että naisiin ja/tai transihmisiin. Bi-ihminen voi ihastua, rakastua, kaivata hellyyttä, läheisyyttä, rakkautta, seksiä, kumppanuutta tai joitakin näistä sukupuolesta riippumatta tietyltä ihmiseltä tai tietyiltä ihmisiltä. Jotkut biseksuaalit kokevat ihastuvansa itseään viehättäviin miehiin ja naisiin, toiset kokevat ihastuvansa itseään viehättäviin ihmisiin tai mieheyden ja naiseuden yhdistelmiin ihmisissä. Useimmiten biseksuaalia kiinnostaa eroottisesti enemmän jompi kumpi sukupuoli; toisinaan häntä kiinnostavat yhtä paljon kummankin sukupuolen jäsenet. Biseksuaali voi myös kokea eroottisen kiinnostuksensa eri sukupuoliin joustavaksi ja muuttuvaksi eri elämänvaiheissaan, ehkä useammin kuin homo- ja heteroseksuaalit.

Biseksuaalista näkökulmasta katsoen heteroseksuaalisuus ja homoseksuaalisuus ovat molemmat monoseksuaalisuutta eli viehätystä yhdenlaiseen, kun taas biseksuaalisuus on viehätystä kahdenlaiseen.

Trans-suuntautuneisuus

Trans-suuntautunut ihminen kokee emotionaalista ja eroottista vetoa erityisesti trans-ihmisiä kohtaan. Vetovoiman kohteena voivat olla esimerkiksi transsukupuoliset miehet ja/tai transsukupuoliset naiset ja/tai transvestiitit. Osaa viehättää erityisesti ruumiillinen sukupuolikaksinaisuus, toisia taas persoonaltaan ja sukupuolen tyylliltään hyvin androgyynit (yhtä aikaa maskuliiniset ja feminiiniset) ihmiset. Trans-suuntautunut kokee eroottisesti puoleensavetäväksi sen, että samassa ihmisessä yhdistyy ja on yhtä aikaa läsnä häntä kiehtovalla tavalla sekä mieheys että naiseus.

Toisinaan trans-suuntautuneisuus liittyy ihmisen omaan trans-kokemukseen, josta tunnustetaan ensimmäisenä emotionaalinen vetovoima toisia trans-ihmisiä kohtaan. Trans-suuntautuneisuus on silloin ensimmäinen askel oman trans-kokemuksen tietoisessa käsittelyssä. Toisinaan trans-suuntautuneisuus on yhteydessä ihmisen biseksuaalisuuteen. Trans-suuntautuneisuudessa mieheyden ja naiseuden yhtäaikainen läsnäolo kiehtoo. Ihminen voi olla yksinomaan trans-suuntautunut, mutta useammin hän on homo, lesbo, hetero tai bi ja lisäksi trans-suuntautunut.

Lähteet: www.seta.fi